

Norwegian B – Higher level – Paper 1
Norvégien B – Niveau supérieur – Épreuve 1
Noruego B – Nivel superior – Prueba 1

Friday 8 May 2015 (afternoon)
Vendredi 8 mai 2015 (après-midi)
Viernes 8 de mayo de 2015 (tarde)

1 h 30 m

Text booklet – Instructions to candidates

- Do not open this booklet until instructed to do so.
- This booklet contains all of the texts required for paper 1.
- Answer the questions in the question and answer booklet provided.

Livret de textes – Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas ce livret avant d'y être autorisé(e).
- Ce livret contient tous les textes nécessaires à l'épreuve 1.
- Répondez à toutes les questions dans le livret de questions et réponses fourni.

Cuaderno de textos – Instrucciones para los alumnos

- No abra este cuaderno hasta que se lo autoricen.
- Este cuaderno contiene todos los textos para la prueba 1.
- Conteste todas las preguntas en el cuaderno de preguntas y respuestas.

Tekst A

Vi selger designerrefleks på refleksdagen

16. oktober går Trygg trafikks nasjonale refleksdag av stabelen for niende gang. I år selger rådhuset flotte og rimelige refleks, designet av Nicolay Aamodt.

Fjorårets landsdekkende tellinger viser at **29** prosent av den voksne befolkningen bruker refleks, så det er langt igjen. I Vest-Agder er det bare **16** prosent som bruker refleks.

5 Den nasjonale Refleksdagen er et viktig bidrag til å øke bruken av refleks – den lille livredderen.

Nullvisjonen i Søgne, Songdalen og Vennesla oppfordrer barnehager og skoler til å markere dagen med ulike aktiviteter. Nullvisjonen håper også at bedrifter, kommuner m.fl. informerer sine ansatte om hvor viktig det er at voksne bruker refleks.

[– X –]

10 Nullvisjonen deler ut gratisreflekser på torvet/sentrum torsdag formiddag. Gratis refleks kan også fås på servicetorgene i alle tre kommunene. På servicetorgene kan en også få kjøpt refleksvester og andre refleksprodukter til en rimelig pris.

[– 2 –]

15 Selv om du ser bilen, ser ikke bilisten deg hvis du går uten refleks i mørket. Bilisten har 10 sekunder til rådighet til å reagere hvis du bruker refleks, går du uten har bilisten bare 2 sekunder til rådighet. Refleks reduserer risikoen for å bli påkjørt med 85 prosent. Du trenger refleks selv om det er gatebelysning. Flest fotgjengerulykker skjer i byene.

[– 3 –]

Refleks laget til årets refleksdag er designet av kunstner Nicolay Aamodt. Han har designet refleksdiamanter i ulike fasonger. Disse kan kjøpes på servicetorgene.

[– 4 –]

- 20
- Refleks bør henge i knehøyde for å motta mest mulig lys fra billyktene.
 - Reflekser som beveger seg når du bruker dem, synes best.
 - Bruker du to refleks blir du sett fra begge sider når du krysser veien.
 - Riper svekker refleksjonsevne, så bytt ut gamle refleks.
 - Refleksvesten blir dårligere ved vask og bør byttes årlig ved jevnlig bruk.
 - Alle godkjente refleks skal være merket med CE EN 13356

Tekst B

Kule kidz gråter ikke

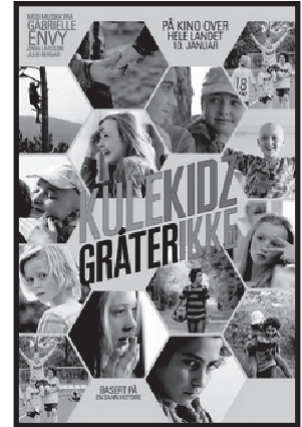
En film å bli glad i.

Regi: Katarina Launing

5 **Med:** Mia Helene Solberg Brekke, Victor Papadopoulos Jacobsen, Sigrid Welde, Ulrik William Græsli, Elias Skotland Gusevik, Kristin Zachariassen, Jeppe Beck Laursen, Astrid Assefa, Aslag Guttormsgaard, Dagrund Anholt, Ingjerd Egeberg, Gregò Bànkí.

Premiere: 10. januar

10 Noen filmer glemmer man aldri. Noen filmer får deg til å le og gråte samtidig. Noen filmer blir du rett og slett glad i. Dette er en slik film. Filmen handler om 12 år gamle Anja og hennes venner i 7. klasse. Hun er en livlig og tøff jente som elsker fotball. Klassekameraten Jonas liker ikke at jenter spiller fotball, og spesielt ikke når de er så flinke som Anja er. Derfor prøver Jonas å gjøre livet surt for Anja og vennen hennes, men Anja bruker humor for å takle mobbingen fra Jonas, uten å skjønne at Jonas egentlig er forelsket i henne. En dag snur alt seg for Anja. Hun får diagnosen kreft og havner på sykehus.

15 Men Jonas har en helt spesiell overraskelse i vente for henne.

20 *Kule kidz gråter ikke* er en morsom ungdomsfilm – med en alvorlig tematikk. Mia Helene Solberg Brekke gjør en fabelaktig prestasjon i hovedrollen, og tar tak i all den tøffhet, sårbarhet, mot og styrke som finnes i Anja. Victor Papadopoulos Jacobsen er også god i rollen som Jonas, Anjas fiende i klassen, som kanskje har sine grunner til å virke likegyldig til sykdommen som rammer henne. Linda May Kallesteins smarte manus danner et godt grunnlag for skuespillerne.

25 Den er basert på den nederlandske bok- og filmsuksessen "Achtstegroepers Huilen Niet". Boken er skrevet av Jacques Vriens og baserer seg på en sann historie. Budskapet i denne filmen handler om mot, samhold, vennskap og kjærlighet under vanskelige omstendigheter. Anja nekter å la diagnosen ta knekken på henne. Hun vil være med på klasseturer, fotballturneringer og alt annet livet har å by på. Men kommer hun til å rekke å oppleve alt hun så gjerne vil være med på? Filmen handler mer om livet enn døden, og ikke minst om håp og optimisme. Historien går rett og slett rett i hjertet.

Langfilmkonsulent Thomas Robsahm hos Norsk Filminstitutt har uttalt at manuset til *Kule kidz gråter ikke* er det som har grepet ham mest av alt han har lest i løpet av sine fire år i stillingen, og jeg forstår hvorfor. Dette er et strålende konsept for en ungdomsfilm, og fortjener et stort publikum.

Tilpasset fra Roza Dawood, filmmagasinet.no (2014)

Tekst C

Isbjørner blir mer uredde – frykter menneskeliv kan gå tapt

Forsker tror isbjørner på Svalbard kan ha blitt vant til skremmeskudd. Sysselmannen sier det er en bekymringsfull utvikling at en del isbjørner ikke lar seg skremme av mennesker.

Isbjørner og mennesker lever nære, men adskilte liv på Svalbard. Men nå begynner bjørnene å komme så tett på folk at myndighetene på Svalbard er redd idyllen skal bryte.

5 – Vi frykter i verste fall at det går tap av menneskeliv, og deretter frykter vi at de må ta livet av isbjørner, sier sysselmannsførstebetjent Christan Svarstad.

Søndag måtte en gruppe studenter evakuere til ei hytte etter at de fyrte av 50 skremmeskudd uten at isbjørnen stakk av fra telteleiren deres ved Nordenskiöldbreen på Svalbard.

10

[– 25 –]

– Det vanlige er at du ganske enkelt greier å skremme en isbjørn med ett enkelt varselskudd fra signalpistol, sier isbjørnforsker ved Norsk Polarinstitutt i Tromsø, Jon Aars.

15

Men isbjørner er veldig ulike, og han sier at det også er ulikt fra område til område på Svalbard.

– Isbjørner som er veldig sultne og desperate etter mat, kan være vanskelig å skremme, sier Aars.

20

I tillegg tror han at bjørner som ferdes mye på vestsiden av Svalbard kan ha blitt vant med mennesker og signalskudd.

– Isbjørner er ganske raske til å tilpasse seg forskjellige situasjoner, og det er sikkert isbjørner som har opplevd at signalpistolen ikke er særlig problematisk for dem, så det kan godt hende at de kan venne seg til det over tid, sier Aars.

25

– Det som faktisk er viktig med isbjørn er å starte tidlig med skremminga, før den blir varm i trøya, sier Aars.

[– 26 –]

I tilfeller der mennesker som driver aktivitet ute i felt blir plaget av isbjørn, er det ifølge svalbardmiljøloven menneskene og ikke bjørnen som må fjerne seg.

I sommer måtte også to russiske forskere flykte med sysselmannens helikopter på grunn av en nærgående isbjørn.

30

– Vi ser en utvikling den siste tida, og da snakker jeg om de par siste åra, på at isbjørnen lar seg ikke skremme like lett som den har gjort før, sier sysselmannsførstebetjent Svarstad.

De har fått flere rapporter i sommer om at isbjørnene har kommet tettere på folk, og sier man får flere spente situasjoner på Svalbard.

Foto: Jonas Beyer Petersen

SULTEN: Denne isbjørnen lot seg absolutt ikke skremme av signalskudd, og forsynte seg av studentenes mat. Den var ikke aggressiv, forteller en av lærerne som var med på ekskursjonen.

35 – Vi er ikke noe glad i den utviklinga der. Vi ønsker ideelt sett at både mennesker og isbjørn kan leve i pakt med hverandre oppe her, men frykten for noe annet den er til stede, sier Svarstad. Han oppfordrer folk som ferdes på Svalbard til å ha en evakueringsplan klar, så de kan unngå å bli nødt til å skyte bjørn hvis den ikke trekker seg unna.

[- 27 -]

Det er isbjørnen som er sjefen i naturen, og så lenge folk som ferdes på Svalbard tar hensyn til det, tror ikke Aars det er nødvendig å komme med advarsler enda.

40 – Det vil alltid være en risiko med å ferdes i isbjørnland, men det er ikke slik at jeg vil si at folk ikke skal være ute på Svalbard. Det er fortsatt slik at det som oftest går greit.

Tilpasset fra Håvard Karlsen, Juliet Landrø, www.nrk.no (2014)

Tekst D

Et åpent og ærlig samfunn?

67 prosent av norske nettbrukere er bekymret for konsekvensene av å dele personopplysningene sine på nett. Likevel fylles stadig flere profiler med private opplysninger.

Privatlivet flyttes i større grad ut på nettet. Enkeltpersoner deler gledelig personlig informasjon i bytte mot gratis tjenester, som Facebook, Myspace og Twitter.

5 I følge en rapport fra SINTEF* er 66 prosent av nettbrukerne medlem av et sosialt medium. Flere brukere tenker at siden alle andre gjør det må det jo være trygt.

Ambivalente brukere

10 SINTEF har intervjuet 12 personer og gjort en spørreundersøkelse blant 1372 personer, om personvern på Facebook og andre sosiale medier. Konklusjonen ble at nettsamfunnbrukerne er ambivalente overfor sosiale medier – de ønsker å være med på det som skjer, men aner også risikoen. Utviklerne av de sosiale mediene er overrasket over mengden informasjon brukerne frivillig deler, men mener vi er på vei mot et åpnere og mer ærlig samfunn.

Ingen oversikt

15 De sosiale mediene henter inn personopplysningene, blant annet til å skreddersy reklamer, applikasjoner og liknende til din profil. Samtidig sier 63 prosent av brukerne at de ikke ønsker denne spesiellagde reklamen. Denne informasjonsinnhentingene gjør at dine personopplysninger spres til bedrifter og reklamebransjer, og det finnes per i dag lite oversikt over hva informasjonen brukes til.

Leser ikke vilkårene

20 Når du melder deg inn på et nettsted vil du alltid bli bedt om å godkjenne brukervilkårene. Majoriteten i SINTEF's undersøkelse fortalte at de aldri leste gjennom den, og de som gjorde det forstod den ikke. Fakta er at vilkårene ofte er skrevet på tung juss, og gjerne på engelsk i tillegg. Dette er ikke forståelig for folk flest. Det er i tillegg usikkert om hvorvidt utenlandske nettsamfunn er underlagt norsk lov. Derfor er det tryggere å bli medlem i et norsk sosialt medium.

Tilpasset fra <http://eksmm09.wordpress.com> (2009)

* SINTEF: Skandinavias største uavhengige forskningskonsern

Tekst E

Å kaste hattar opp i lufta

Mor mi hører meg mens vi går bort mot skulen, om og om igjen hører ho meg, slik ho har hørt meg heile morgonen.

Namnet mitt, fødselsdatoen min, adressa mi.

– Eg kan det, seier eg, ikkje mas, mor!

5 Men ho masar, ho hører meg om og om igjen.

– Eg kan det! protesterer eg. Du *veit* jo at eg kan det!

Også mor mi har på seg nye klede, ho vil ikkje skjemma seg ut, ho vil at alle skal sjå kor lykkelige vi er.

Og inga herming! seier mor mi. Hugs det, inga herming!

– Eg lovar. Inga herming.

10 Ei tynn dame med briller sit bak eit digert skrivebord borte på skulen. Alle ungane samlar seg rundt henne, vi blir ropt opp etter tur og må seie namn og fødselsdato. Mange av ungane får jernteppe når dei kjem fram til ho dama. Dei har sagt det inni seg, om og om igjen. Etternamn og fornamn, fødselsdato og adresse.

Men når dei kjem fram, er alt borte. Dei gjømmar seg bak mora, vil at mora skal trøste dei etter fiaskoen.

15

Ei jente med langt, lyst hår kjem fram. Ho seier namnet sitt, Mia Larsen, men ho har glømt fødselsdatoen og snur seg fortvila mot mora.

– Når er du fødd? spør kontordama og prøver å vere vennlig.

Også mora smiler oppmuntrande til dottera. Men jenta har glømt alt.

20 – Fjerde i fjerde, seier eg.

Alle snur seg mot meg. Kontordama sjekkar datoen i papira og nikkar.

Høgt seier eg den fulle adressa til Mia Larsen.

Kontordama ser på meg over brilleglasa. Så går ho vidare.

25 Nestemann er ein tjukk gut. Eg kjenner han ikkje, men når eg hører namnet hans, veit eg kva tid han er fødd.

– Sekstende i ellevte, seier eg før guten får sagt noko.

Denne gongen er det fleire som ler.

Kontordama smiler og rister på hovudet.

Når neste gut skal fram, er det *meg* alle stirer på. Dei ventar at eg skal svare.

30 Eg elsker det, det er som ei sirkusoppvisning, eit show, endelig har eg eit publikum.

Frode Grytten: Bikubesong, *Det norske samlaget* (1999)